

TRÀNSITS

20 D'OCTUBRE
SALA 4 ALICIA DE LARROCHA

QAWWALI
LA MÚSICA DEL SUFISME

PROGRAMA DE MÀ

SHUAIB AFTAB QAWWAL

Shuaib Mushtaq, veu i harmònim

Hubaib Mushtaq, veu

Behlole Mushtaq, tabla-dhaama

Rahim Mushtaq, veu i harmònim

Feroz Mushtaq, veu i percussió

Youssuf Mushtaq, veu i percussió

Mohammad Abdullah Mushtaq, veu i percussió

COMENTARI

per **Horacio Curti**

Aquest concert marca l'inici de *Trànsits*, un cicle dedicat a explorar la intersecció entre música i religió, organitzat pel Museu de la Música de Barcelona juntament amb l'Oficina d'Afers Religiosos de l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta interacció és present en diversos grups humans al llarg de la història, tant en el marc de les religions com més enllà dels seus límits. En aquesta ocasió, la proposta d'avui s'ha treballat de manera conjunta amb la comunitat sufí Minhaj-ul-Quran de Barcelona.

Les relacions entre música i espiritualitat dins dels àmbits religiosos no sempre han estat senzilles. Sovint sorgeixen tensions entre la funcionalitat de la música i la seva exaltació dels sentits i les emocions, tan intrínseca a les arts. Pel potencial de la pràctica musical per a transmetre i recordar la paraula, convocar fidels o potenciar la litúrgia gràcies a la seva bellesa,

no és estrany que sorgeixin contradiccions o desajustaments amb algunes finalitats pròpies de la litúrgia.

L'Islam, amb la seva gran multiplicitat de comprensions existents a indrets tan diversos com l'Àsia central, l'Àfrica, l'Àsia oriental o Europa, és un cas interessant per observar aquesta tensió entre música i espiritualitat. Hi trobem formes de gran bellesa com la invocació vocal del muezí a la pregària -l'*adhan*-, que està clarament exclosa de ser considerada com a música pels practicants d'aquesta fe. Hi trobem, també, formes devocionals no litúrgiques com el *qawwali*, molt representatiu de la regió del Panjab de Pakistan i l'Índia. El *qawwali* sorgeix en el si del sufisme del segle XIII, emmarcat en una ordre que, lluny de proscriure la música, la va elevar a la categoria de contemplació divina.

Més enllà dels diversos corrents del sufisme, l'islamòleg Halil Bárcena ens aproxima als seus fonaments quan afirma: "La funció còsmica del savi sufí consisteix a actualitzar en l'home el record i la presència del que és diví, i possibilitar l'experiència unitiva representada per l'amor."

En el cas del *qawwali*, ens trobem davant d'una forma de cant devocional que atorga un paper central al text, a través de poemes sufís i *ghazal* en urdú, en què l'amor, precisament, és identificat com a la base de la relació amb Déu. Un amor espiritual sovint descrit com si es tractés d'un amor entre humans, i que conté imatges mundanes com la menció de la taverna per a referir-se al cor del místic o al lloc de trobada sufí.

Aquesta importància del text en el *qawwali* situa la veu en el centre. Una de les seves característiques principals és l'alternança entre la figura de la veu solista i l'acompanyament format per la resta d'intèrprets, que recolzen i recullen la veu solista amb les seves veus, picant de mans, amb percussió i fent sonar un instrument tan emblemàtic del *qawwali* com és l'harmònim.

En aquesta ocasió, tenim la fortuna d'escoltar el grup Shuaib Aftab Qawwal, format per set veus, harmònim i tabla: un conjunt reconegut internacionalment en la tradició del *qawwali*. Aquesta agrupació, formada per la família Mushtaq, està dirigida per Shuaib-Aftab-Ahmad Mushtaq, músic tradicional i musicoterapeuta, setena generació de la tradició de cant del gharana de Gwalior i cinquena del gharana de Talwandi. Canta amb la tradició sufí més pura, qawwali i khayal. Ha rebut la transmissió de la tradició del gharana de Gwalior sota el mestratge del llegendari Ustad Ghulam Hassan Shagga, així com del cant sufí del Panjab Ang Qawwali amb el reputat mestre Ustad Sher Ali Meher del gharana Talwandi.

Si seguim les paraules de Halil Bárcena quan diu que "és comú, entre els sufís, afirmar que tot el que es pot expressar amb paraules no és sufisme", què més ens queda que entregar-nos i deixar-nos dur en un viatge sonor que ben poques vegades podem fer a la nostra ciutat!

"El teu rostre brilla com la lluna, oh tu, que encens els cors!
Aquest pobre dervix ha mort víctima del teu esguard, amic de l'ànima,
i això és un gran honor per a mi.
Si em mires, el món es torna cendra.
Si em somrius, tot fa gust de mel.
Visc presoner en la cel·la dels dos mons.
Si em deixessis seure al teu costat, em sentiria un home lliure..."

Fragment del *ghazal* d'Amir Jusro (1253-1325), emprat freqüentment en el *qawwali*.
Versió catalana partir de la traducció al castellà de Halil Bárcena.

En col·laboració amb l'oficina d'Afers Religiosos de l'Ajuntament de Barcelona